

Helsinki

Haitallisten vieraskasvilajien kartoitusohje

13.5.2026

Sisällys

Johdanto.....	3
Vieraslajikartoitusten tilaaminen	4
Kartoitettava lajisto	4
Kartoitusajankohta.....	5
Vieraslajihavaintojen tallentaminen Mobilenote- sovellukseen.....	5
Maastotyöskentely.....	6
Vieraslajihavaintojen toimittaminen ja lataaminen Mobilenote-sovelluksesta	7
Kartoitusalueiden rajausten toimittaminen.....	9
Liite 1: Lista kartoitettavista haitallisista vieraslajeista (3.2.2026)	10
Liite 2: Mobilenoten käyttöohje (3.2.2026).....	12

Johdanto

Tämä ohje on tarkoitettu haitallisten vieraskasvilajien kartoittamiseen suunnittelun lähtöteidoksi Helsingin kaupungin hankkeissa, etenkin puisto- ja katusuunnitelmien yhteydessä. Ohjeessa on käsitelty perusasiat selvityksen tekijöistä ja selvitysjankohdista sekä ohjeistettu havaintojen vienti Mobilenote-sovellukseen ja maastossa toimiminen.

Luontokartoituksien ja hoito- ja käyttösuunnitelmien yhteydessä haitalliset vieraslajikartoituksen toteutetaan ohjeen ”Ohje paikkatietomuotoisten lajihavaintojen toimittamisesta” -mukaisesti.

Ohjetta ovat valmistelleet

Helsingin kaupunki:

Sari Knuuti, Tuija Hakkarainen, Mikko Suominen

WSP:

Elina Regårdh, Sara Caetano

Sitowise:

Anu Riikonen, Lauri Erävuori, Hanna Tuovila

Ramboll:

Aino-Kaisa Nuotio

Vieraslajikartoitusten tilaaminen

Uusia vieraslajikartoituksia tehdään etenkin kaupungin puisto- ja katuhankkeiden yhteydessä, jolloin tavoitteena on torjua haitallisia vieraskasvilajeja rakentamisen yhteydessä ja tunnistaa mahdollisesti kierrätettävät pintamaat.

Vieraslajikartoitukset tilataan puistojen toteutussuunnitelman puitesopimuksella, jos puistosuunnittelijakonsultti on tiedossa. Tällöin vieraslajikartoitus tilataan samassa toimeksiannossa kuin puistosuunnittelu. Jos vieraslajikartoitus tilataan eri aikataulussa puistosuunnittelun kanssa, eikä puistosuunnittelijakonsulttia ole vielä tiedossa, vieraslajikartoitukset tilataan luontoselvitysten puitesopimuksella.

Tilaaja määrittää tarjouspyynnössä kartoitusalueen rajauksen.

Vieraslajikartoituksen toteuttajan tulee tunnistaa haitalliset vieraskasvilajit. Soveltuva koulutus on esimerkiksi biologian, ympäristötieteiden, luonnonvara-alan tai maisema-arkkitehdin tutkinto.

Kartoitettava lajisto

Haitallisten vieraslajien kartoituksissa kartoitettava lajisto pohjaa aina uusimpaan Helsingin kaupungin haitallisten vieraskasvien ja -etanoiden torjunnan priorisointisuunnitelmaan

(<https://www.hel.fi/static/liitteet/kaupunkiymparisto/julkaisut/aineistot/aineistoja-09-22.pdf>).

Vieraslajikartoituksissa kartoitetaan kaikkien neljän priorisointisuunnitelmassa esitetyn kategorian lajit (Helsingissä erittäin haitalliset lajit, Helsingissä haitalliset vieraslajit, metsissä torjuttavat puuvartiset lajit ja tarkkailtavat vieraslajit), vaikka laki velvoittaa vain Helsingissä erittäin haitallisten vieraslajien torjuntaan. Lisäksi Helsingin kaupunki velvoittaa Helsingissä haitallisten vieraslajien torjuntaan rakennushankkeissa. Näin saadaan samalla kerättyä tietoa metsissä torjuttavien ja tarkkailtavien vieraslajien esiintymisestä Helsingissä.

Priorisointisuunnitelmasta poiketen etanat ja vesikasvit kartoitetaan ainoastaan, jos asiasta on tilaajan kanssa erikseen sovittu.

Priorisointisuunnitelma on tarpeen mukaan päivittyvä. Tämän ohjeen liitteessä 1 on tammikuun 2026 tilanteen mukainen lajilista.

Kartoitusajankohta

Vieraslajikartoitukset toteutetaan ensisijaisesti heinä-elokuussa. Tarpeen vaatiessa ja kohteesta riippuen kartoitusajankohtaa voi laajentaa pidemmälle syksyyn.

Moni laji on helpoiten havaittavissa loppukesästä. Esimerkiksi kanadanpiisku ja isopiisku kukkivat vasta elo-syyskuussa, ja ovat silloin helpoiten havaittavissa. Jättipalsami ja piiskut voivat vielä kesäkuussa olla niin matalakasvuisia, että niitä voi rehevillä kasvupaikoilla olla haastava havaita muun kasvillisuuden alta. Toisaalta kurturuusu on usein elokuussa jo kukkinut, jolloin on vaikea varmistua siitä, onko havaittu yksilö kukinnoltaan kerrottu pitkälle jalostettu lajike, jonka kasvattaminen on sallittua. Syksyllä vieraslajikartoituksen toteuttaminen on usein vielä mahdollista, mutta moni laji on alkanut jo lakastua, mikä tekee tunnistamisesta haastavampaa.

Vieraslajihavaintojen tallentaminen Mobilenote-sovellukseen

Tiedot kartoituksissa tehdyistä havainnoista tallennetaan Mobilenote-sovellukseen, jonka kautta ne tulevat näkyville paikkatieto Vipuseen sekä Helsingin kaupungin karttapalveluun (Ympäristö ja luonto > Vieraslajit). Puisto- ja katuhankkeiden yhteydessä tehtävissä vieraslajikartoituksissa käytetään Mobilenote-sovellusta, koska sovelluksen kautta esiintymien rajaukset tulevat kunnossapidon käyttöön, ja rajauksiin voidaan lisätä torjuntatietoja.

Mobilenote-sovellus aukeaa verkossa osoitteesta

<https://palvelut.geometrix.fi/portal/>, ja se on ladattavissa myös puhelimelle tai tabletille maastotyöskentelyä varten. Kirjautumiseen tarvitaan tunnukset, jotka pyydetään tilaajan projektipäällikön kautta. Tilaajan projektipäällikkö tekee tunnuksien avauspyynnön Stadin Helpdeskissä.

Mobilenoten käytöstä on erillinen ohje, joka on saatavissa Projectwisestä ([Mobilenote-ohje](#)) ja ohjeita suunnittelijoille -verkkosivulta (Yleisten alueiden suunnittelun ohjeet ja aineistot > Vieraslajien torjunta rakennushankkeissa). Ohjeissa neuvotaan tunnuksien hakeminen ja sovelluksen lataaminen (<https://www.hel.fi/static/liitteet/kaupunkiymparisto/julkaisut/ohjeet/vieraslajit/mobile-note-tunnukset.pdf>) sekä uuden vieraslajiesiintymän merkitseminen kartalle (<https://www.hel.fi/static/liitteet/kaupunkiymparisto/julkaisut/ohjeet/vieraslajit/mobile-note-esiintymän-merkitseminen.pdf>).

Otteet Mobilenoten käyttöohjeista löytyvät tämän ohjeen liitteestä 2: Mobilenoten käyttöohje.

Vieraslajirajauksista täytetään vähintään seuraavat tiedot: laji, yksilömäärä (karkeat suuruusluokat) ja pinta-ala (karkeat suuruusluokat). Lisätietokenttään voidaan yksilömäärien ja pinta-alan perusteella arvioida, onko esiintymä hajanainen vai tiivis.

Mobilenoteen tallennetut vieraslajirajaukset tulevat näkyviin Paikkatietovipuseen, Helsingin karttapalveluun ja Laji.fi-palveluun noin vuorokauden viiveellä.

Maastotyöskentely

Maastotyöskentelyyn valmistaudutaan lataamalla Mobilenote-sovellus maastossa käytettävälle laitteelle, sekä tarkistamalla selvitysalueen aiemmat havainnot haitallisista vieraslajeista sekä Mobilenotesta että Laji.fi-tietokannasta.

Vaikka alueelle ei olisi tehty aiempaa kattavaa vieraslajikartoitusta, sille on saatettu tehdä rajauksia esimerkiksi Staran toimesta tai Crowdsorsa-sovelluksen kautta asukkaiden tekemien torjuntatoimenpiteiden yhteydessä. Nämä rajaukset on hyvä tarkistaa maastossa esimerkiksi aluerajausten tarkentamiseksi.

Haitallisten vieraslajien rajausten tulee olla mahdollisimman tarkkoja, jotta ne olisivat käyttökelpoisia esimerkiksi pintamaiden kierrättämisen suunnittelussa. Esiintymien rajaukset on hyvä piirtää enemmän hieman liian isoiksi kuin liian pieniksi, jotta varmistutaan siitä, ettei rajauksen ulkopuolelle jää haitallisia vieraslajeja.

Käytännössä Mobilenotessa näkyvän sijainnin tarkkuus voi vaihdella muutamilla metreillä. Pienien esiintymien kohdalla sijaintia on suositeltavaa tarkentaa maastossa esimerkiksi Mobilenote-sovelluksen oikeasta yläpalkista löytyviä karttatasoja vaihtamalla. Etenkin ilmakuva- ja kantakarttatasot voivat auttaa sijainnin tarkistamisessa. Laajoilla esiintymillä rajausten piirtäminen toimii parhaiten kävelemällä esiintymän ympäri ja merkitsemällä Mobilenoteen esiintymän reunat.

Jos merkintöjen tekeminen maastossa on haastavaa, rajauksia voidaan tarkentaa myöhemmin toimistotyönä Mobilenoten verkkoselainversion kautta. Tätä varten maastossa on hyvä tehdä merkintöjä myös paperiselle kartalle.

Kartoitustyöhön sisältyvät selvitysalueen ulkopuolelle sijoittuvat, mutta selvitysalueen rajalta näkymäetäisyydellä olevat haitallisten vieraslajien esiintymät. Jos vieraslajiesiintymä ulottuu kartoitusalueen rajauksen yli tai haitallisia vieraslajeja esiintyy heti kartoitusalueen rajan toisella puolella, nämäkin esiintymät merkitään kartoituksen yhteydessä. Näin voidaan arvioida tarvetta ulottaa torjuntatoimenpiteitä laajemmalle alueelle, sekä tunnistaa riskit vieraslajin leviämisestä takaisin suunnittelualueelle esimerkiksi uoman yläjuoksulta.

Jos esiintymä on hyvin laaja ja jatkuu yli 50 metriä selvitysalueen ulkopuolelle, esiintymää ei tarvitse rajata kokonaan. Tällöin esiintymän tietoihin merkitään, että esiintymä on rajausta laajempi, ja kerrotaan mihin suuntaan esiintymä jatkuu.

Vieraslajihavaintojen toimittaminen ja lataaminen Mobilenote-sovelluksesta

Kartoittaja toimittaa vieraslajihavainnot shape-muodossa Projectwiseen, Vieraslajikartoitukset-kansioon ([Vieraslajikartoitukset](#)). Lisäksi kartoittaja tallentaa Projectwiseen lähtötiedoksi haetut Laji.fi-tietokannan paikkatietomuotoiset (geopackage) havainnot haitallisista vieraslajeista.

Aineisto toimitetaan sekä Mobilenoteen että Projectwiseen, koska Mobilenoten kautta se tulee kunnossapidon käyttöön ja esiintymien rajauksiin voidaan lisätä torjuntatietoja, ja Projectwiseen kautta aineisto on suunnittelijoille toimivassa muodossa.

Kartoituksessa tehdyt shape-muotoiset havainnot ovat ladattavissa Mobilenoten verkkoversiosta. Lataus onnistuu hakemalla ensin vieraslajihavainnot halutulta alueelta (kuvat seuraavalla sivulla). Hakua voi rajata myös esim. ajan, kartoittajan tai lajin mukaan. Oletusasetuksena on, että hakutulokset näytetään vain karttaikkunassa näkyvän aluerajauksen sisäpuolelta.

Hakutoiminnon jälkeen ladattavat kohteet voidaan valita karttanäkymän oikeasta alareunasta löytyvän valintatyökalun avulla. Valitut kohteet ladataan sivun oikeasta alakulmasta löytyvän "Massatoiminnot"-painikkeen kautta. Shape-muotoon eli paikkatietomuotoon tallennettaessa käytetään koordinaatistona ETRS-GK25 (ESPG:3879). Shape-muotoinen paikkatieto on lataamisen jälkeen muokattavissa paikkatieto-ohjelmilla esim. gpkg- tai dwg-muotoon.

Helsinki
Helsingfors

Mobilenote

Etusivu

Haku

Teemat

Uusi

Kohdehaku

☐ Valitse kaikki

Vapaasanahaku

Kohdetyypeistä

Valitse ...

Tarkka haku

☒ Vieraslajikartoitus

Numero

Laji

Valitse ...

Haittaluokka

Valitse ...

Pinta-ala (m²)

Valitse ...

Yksilömäärä

Valitse ...

Havaintopvm

-

Toimenpidetarve

Valitse ...

Viimeisimmän toimenpiteen pvm

-

Torjuntaa tehty

☒

Torjunta saatu päätökseen

☒

Torjunnan tekijä

Lisätiedot

Tietolähde

Valitse ...

Virasto

Historiarivien lkm

Kirjaaja

Kirjauspvm

-

Luoja

Luontipvm

-

☐ Merkintä

☐ Pensas (yksittäis)

☒ Paneelirajalta

☒ Vain karttarajauksen sisältä

☐ Vain kohteet ilman karttailmentymää

☒ Tyhjennä aiemmat hakutulokset

Hae

Valmiit raportit (0)

Raportit

Massatoiminnot

☒ Valitse kaikki

☐ Tyhjennä valinnat

☒ Tee massapäivitys

☒ Vie Shape-tiedostoon ...

☒ Vie Excel-tiedostoon

☒ Vie GPX-tiedostoon

☒ Poista listalta

8

Kartoitusalueiden rajausten toimittaminen

Kartoittaja toimittaa kartoitusalueet Projectwiseen Vieraslajikartoituskansioon ([Vieraslajikartoitukset](#)), mistä ne viedään kootusti kerran vuodessa karttapalveluun. Oikeudet kansioon pyydetään tilaajan projektipäällikön kautta hankerekisterituesta.

Kartoitusalueet toimitetaan shape-muodossa ja Helsingin kaupungin koordinaatistossa (ETRS-GK25 (ESPG:3879)). Aluerajauksien attribuuttitiedoissa tulee olla kartoitusvuosi ja kartoitusalueen nimi. Aluerajaukset eivät saa leikata itseään.

Kartoitusalueet toimitetaan syyskuun loppuun mennessä. Rajaukset voidaan toimittaa ennen varsinaisen kartoitustyön valmistumista.

Liite 1: Lista kartoitettavista haitallisista vieraslajeista (3.2.2026)

Helsingissä erittäin haitalliset vieraslajit (Mobilenoten haittaluokka 1)

- Jättiputket (*Heracleum persicum* -ryhmä)
- armenianjättiputki (*Heracleum sosnowskyi*)
- kaukasianjättiputki (*H. mategazzianum*)
- persianjättiputki (*H. persicum*)
- Keltamajavankaali (*Lysichiton americanus*)
- Jättipalsami (*Impatiens glandulifera*)
- Japanintatar (*Reynoutria japonica*)
- Sahalinintatar (*R. sachalinensis*)
- Tarhatatar (*R. x bohemica*)
- Kurtturuusu (*Rosa rugosa*)
- Lännenpalsami (*Impatiens capensis*)
- Komealupiini (*Lupinus polyphyllus*)
- Hamppuvillakko (*Jacobaea cannabifolia*)
- Hukkakaura (*Avena fatua*)
- Kanadanpiisku (*Solidago canadensis*)
- Isopiisku (*S. gigantea*)
- Korkeapiisku (*S. altissima*)
- Rehuvuohenherne (*Galega orientalis*)
- Viitapihlaja-angervo (*Sorbaria sorbifolia*)
- Valkopajuangervo (*Spiraea alba*)
- sekä vitipajuangervo (*Spiraea alba* var. *alba*) että kaljupajuangervo (*Spiraea alba* var. *latifolia*)
- Vuorivaahtera (*Acer pseudoplatanus*)

Helsingissä haitalliset vieraslajit (Mobilenoten haittaluokka 2)

- Rikkanenätti (*Rorippa sylvestris*)
- Rikkapalsami (*Impatiens parviflora*)
- Karhunköynnös (*Calystegia sepium*)
- Etelänruttojuuri (*Petasites hybridus*)
- Japaninruttojuuri (*P. japonicus* ssp. *giganteus*)
- Pajuasteri (*Symphotrichum salignum*)
- Täpläapinankukka (*Erythranthe guttata*)
- Isosorsimo (*Glyceria maxima*)

Metsissä torjuttavat puuvartiset lajit (Mobilenoten haittaluokka M)

- Terttuselja (*Sambucus racemosa*)
- Idänpensaskanukka (*Cornus alba* ssp. *alba*)
- Isotuomipihlaja (*Amelanchier spicata*)
- Palsamipihta (*Abies balsamea*)
- Siperianpihta (*Abies sibirica*)
- Pilvikirsikka (*Prunus pensylvanica*)

Tarkkailtavat vieraslajit (Mobilenoten haittaluokka T)

- Tarhaomenapuu (*Malus domestica*)
- Punalehtiruusu (*Rosa glauca*)
- Kiiltotuhkapensas (*Cotoneaster lucidus*)
- Japaninkelasköynnös (*Celastrus orbiculatus*)
- Amerikanhorsmat (*Epilobium ciliatum* -ryhmä)
- Paimen- ja piennarmatara (*Galium album*; x *pomeranicum*)
- Raunioyrtit (*Symphytum*-ryhmä)
- Puistolemmikki (*Myosotis sylvatica*)
- Hietakattara (*Anisantha sterilis*)
- Rikkapuntarpää (*Alopecurus myosuroides*)
- Sinipantaheinä (*Setaria pumila*)
- Peltopunka (*Lysimachia arvensis*)
- Silkkiunikko (*Papaver rhoeas*)
- Kanadankoiransilmä (*Erigeron canadensis*)
- Viherrevonhätä (*Amaranthus retroflexus*)
- Viherpantaheinä (*Setaria viridis*)
- Rikkakananhirssiryhmä (*Echinochloa crus-galli* -ryhmä)
- Marunatuoksukki (*Ambrosia artemisiifolia*)
- Piikkisalaatti (*Lactuca serriola*)

Liite 2: Ote Mobilenoten käyttöohjeesta (3.2.2026)

Mobilenote tunnuksien hakeminen ja sovelluksen lataaminen

1.

Kartoitusta tekevät konsultit:

Pyydä tilaajan projektipäällikköä tekemään tunnuksien avauspyyntö STADIN HELPDESKissä.

Kaupungin ulkopuoliset urakoitsijat:

Soita rakennuttajalle ja pyydä tekemään tunnuksien avauspyyntö STADIN HELPDESKissä.

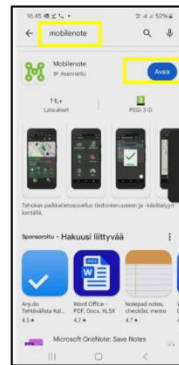
Helsingin kaupungin työntekijät:

Tee tunnuksien avauspyyntö STADIN HELPDESKissä. Helpdeskiin pääset kaupungin intran (linkki alla) etusivulta kohdasta: työkalut.

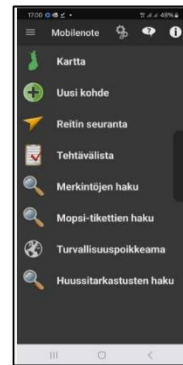
<https://helsinginkaupunki.sharepoint.com/sites/Intra> (Toimii parhaiten Chromella)

2. Avaa Play Kauppa

3. Kirjoita hakuksentään Mobilenote ja asenna sovellus. Asennuksen jälkeen avaa sovellus.

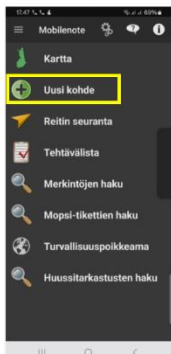
Mobilenoten etusivu

Helsinki

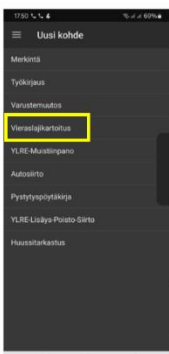
Mobilenote tunnuksien hakeminen ja sovelluksen lataaminen Siv 1/1

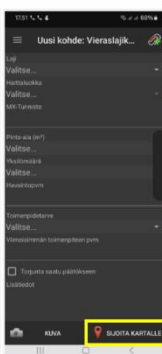
Uuden vierasläjiesiintymän merkitseminen kartalle

1. Klikkaa Uusi kohde

2. Klikkaa Vierasläjiesiintymä

3. Klikkaa SIJOITA KARTALLE (Karttanäkymä avautuu kohteeseen, jossa itse olet sillä hetkellä.)

4. Merkitse vierasläjiesiintymä näpdyttämällä pisteitä kartalle. Pisteet yhdistyvät automaattisesti alueeksi. Aluerajausta voi muuttaa näytön alaosassa olevasta "peruutus"-nuolesta.

5. Klikkaa VALMIS

6. Täytä tarvittavat tiedot

Jos haluat poistaa kohteen (virheellinen merkintä), klikkaa yläkulman kolmea pistettä ja valitse Poista kohde.

Helsinki

Uuden vierasläjiesiintymän merkitseminen kartalle Siv 1/1

Helsinki